

საქართველოს ენერგეტიკისა და
წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული
კომისია

საინვესტიციო ბარიერები ახალ ინფრასტრუქტურაში

გოჩა შონია
ტარიფებისა და ფასწარმოქმნის
დეპარტამენტი
2008 წ. დეკემბერი

სახელმწიფო ენერგეტიკული პოლიტიკა და რეგულირება

- საქართველოს ენერგეტიკული სისტემა იყო ვერტიკალურად ინტეგრირებული სისტემა, რომელიც შედიოდა საბჭოთა კავშირის გაერთიანებულ ენერგოსისტემაში.
- სკ „საქენერგო“- ახორციელებდა საქართველოს ელექტროენერგეტიკული სისტემის ცენტრალიზებულ მართვას.
- გენერაციის დადგმული სიმძლავრის დაახლოებით 2800 მგვტ-ს წარმოადგენდა ჰიდროენერგია.
- ჰიდროელექტროსადგურების სიმძლავრის 85% კონცენტრირებული იყო საქართველოს დასავლეთ ნაწილში.

საქართველოს ენერგოსისტემის ზოგადი დახასიათება

- ჰიდროენერგოგენერაცია ქვეყნის ელექტროენერჯის ბალანსის 78% შეადგენდა.
- თბოგენერაცია წარმოდგენილი იყო 3 თბოელექტროსადგურით, რომელთა დადგმული სიმძლავრე 700 მგვტ.
- საქართველოს მაღალი ძაბვის გადაცემის სისტემა შედგებოდა 576 კილომეტრი სიგრძის 500 კვ-იანი, 1690 კილომეტრი სიგრძის 220 კვ-იანი და 8144 კილომეტრი სიგრძის 110 კვ-იანი ხაზებისაგან. გარდა ამისა, არსებობდა 21 კილომეტრი 330 კვ-იანი ხაზი, რომელიც უზრუნველყოფდა კავშირს აზერბაიჯანთან.
- საბჭოთა პერიოდის განმავლობაში რეგიონალური სადისპეტჩერო ცენტრი „კონტოელი,“ მართავდა 3 სისტემისგან შემდგარ სამხრეთ კავკასიის ინტეგრირებულ სისტემას.

საქართველოს ენერგოსისტემის ზოგადი დახასიათება

- ენერგოსექტორის რესტრუქტურის შესახებ” პრეზიდენტის №437 ბრძანებულების თანახმად (1996 წ. 4 მაისი) ვერტიკალური სისტემის დაშლა ცალკეულ ნაწილებად.
- სკ „საქენერგო“-ს დაშლისა და რეორგანიზაციის შემდეგ შეიქმნა სს „საქენერჯია“, სს „საქელექტროგადაცემა“, შპს „ელექტროდისპეტჩერიზაცია 2000“
- განაწილების სექტორი დაიყო 66 მუნიციპალურ გამანაწილებელ კომპანიად

ელექტროენერგეტიკულ სექტორში ჩატარებული რეფორმები ინსტიტუციონალური ცვლილებები

- 1997 წლის 27 ივლისს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო „ელექტროენერგეტიკის შესახებ საქართველოს კანონი, რომლის საფუძველზეც შეიქმნა საქართველოს ელექტროენერგეტიკის მარეგულირებელი ეროვნული კომისია
- 1999 წლის 30 აპრილს, პარლამენტმა შეიტანა ცვლილებები და დამატებები „საქართველოს ელექტროენერგეტიკის შესახებ“ კანონში და ცვლილებების საფუძველზე მარეგულირებელ კომისიას დაევალა ბუნებრივი გაზის სფეროს რეგულირებაც.

ელექტროენერგეტიკულ სექტორში ჩატარებული რეფორმები ინსტიტუციონალური ცვლილებები

- საქართველოს ენერგეტიკის მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის ძირითადი ფუნქციები:
- ელექტროენერჯის (სიმძლავრის) და ბუნებრივი გაზის ტარიფების დადგენა და რეგულირება;
- ელექტროენერგეტიკულ და ბუნებრივი გაზის სექტორში ლიცენზიების გაცემა, მოდიფიცირება და გაუქმება;
- თავისი კომპეტენციის ფარგლებში ლიცენზიატებსა და/ან მომხმარებლებს შორის სადავო საკითხების განხილვა და გადაწყვეტა;
- ელექტროენერჯის საბითუმო ბაზრის საქმიანობის ზედამხედველობა;

ელექტროენერგეტიკულ სექტორში ჩატარებული რეფორმები ინსტიტუციონალური ცვლილებები

- კონკურენციის ხელშეწყობა ელექტროენერგეტიკულ და ბუნებრივი გაზის სექტორში, ენერჯის მწარმოებელთა, მიმწოდებელთა და მომხმარებელთა ინტერესების დაბალანსება;
- ენერგეტიკულ სექტორში სერტიფიკაციის სამუშაოთა ორგანიზება და კოორდინაცია;
- ელექტროენერჯის იმპორტისა და ექსპორტის რეგულირება;
- ელექტროენერგეტიკისა და ბუნებრივი გაზის სექტორში ლიცენზიების პირობების დაცვის კონტროლი და დარღვევისათვის კანონით გათვალისწინებული ღონისძიებების გატარება.

ელექტროენერგეტიკულ სექტორში ჩატარებული რეფორმები ინსტიტუციონალური ცვლილებები

- „საქართველოს ელექტროენერგეტიკისა და ბუნებრივი გაზის შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე შეიქმნა საქართველოს ელექტროენერჯის საბითუმო ბაზარი (სესბ)
სესბი შეიქმნა შემდეგი ამოცანების განსახორციელებლად:
 - კონკურენტუნარიანი და ეკონომიურად ეფექტური ელექტროენერჯის საბითუმო ბაზრის ჩამოყალიბება;
 - ენერგეტიკულ სექტორში ერთიანი სტრუქტურის გაძლიერება;
 - საჭირო ინვესტიციების მოზიდვა;
 - სტაბილური ელექტროსისტემის ჩამოყალიბება და ხელის შეწყობა;

ელექტროენერგეტიკულ სექტორში ჩატარებული რეფორმები ინსტიტუციონალური ცვლილებები

სესიის ფუნქციონირების ძირითადი პრინციპები:

- ეკონომიკური მიზანშეწონილობა და სამართლიანობა;
- დამოუკიდებლობა;
- გარანტირებული და დროული ანგარიშწორება;
- ბაზრის წევრების თანასწორუფლებიანობა;
- გამჭვირვალობა, საჯაროობა

ელექტროენერგეტიკულ სექტორში ჩატარებული რეფორმები პრივატიზაცია

ფართომასშტაბიანი პრივატიზაციის განხორციელების მიზნები:

- ენერგეტიკული სისტემის აღდგენა და მის შემდგომი სრულყოფა;
- საიმედო და ხარისხიანი ელექტრომომარაგების განხორციელება;
- ელექტრომომარაგების განხორციელება უმცირესი დანახარჯების პრინციპით;
- რესტრუქტურისაციის რეგულირების ფუნქციისა და კომერციული საქმიანობის გამიჯვნა;
- ეტაპობრივად სახელმწიფო მონოპოლიის ლიკვიდაცია, (გარდა გადაცემის სისტემისა), საკუთრების მრავალფეროვნების დამკვიდრება, კონკურენტული გარემოს შექმნა და უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა

გარემო უცხოური ინვესტიციებისათვის

- არასტაბილური პოლიტიკური და ეკონომიკური გარემო
- მყიფე საკანონმდებლო ბაზა
- მაღალი საინვესტიციო რისკები
- შესაბამისი ინსტიტუციონალური ინსტიტუტების არარსებობა
- სისტემის დირექტიული მართვა და ბიუროკრატიული ბარიერები;
- გამეფებული კორუფცია და მოსახლეობის დაბალი გადახდისუნარიანობა
- ელექტროენერჯის არასტაბილური მიწოდება და აღრიცხვიანობის მოშლა

გარემო უცხოური ინვესტიციებისათვის

- „საინვესტიციო საქმიანობისა და გარანტიების შესახებ“ საქართველოს კანონი
- „სახელმწიფო ქონების პრივატიზების შესახებ“ საქართველოს კანონი
- საქართველოს საგადასახადო კოდექსი
- ელექტროენერგეტიკისა და ბუნებრივი გაზის შესახებ“ საქართველოს კანონი

გარემო უცხოური ინვესტიციებისათვის

- „დამოუკიდებელი ეროვნული მარეგულირებელი ორგანოების შესახებ“
- საქართველოს კანონი „საქართველოს ეროვნული საინვესტიციო სააგენტოს შესახებ“ საქართველოს კანონი
- „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონი
- „ინვესტიციების სახელმწიფო მხარდაჭერის შესახებ“ საქართველოს კანონი

გარემო უცხოური ინვესტიციებისათვის

- საქართველოში ელექტროენერგეტიკის დარგში პირველ ეტაპზე პრივატიზებულ იქნა 21 მცირე ჰიდროელექტროსადგური
- ენერგეტიკული ობიექტების ფართომასშტაბიანი პრივატიზაციის პროცესი 1998 წლიდან ხორციელდება;
- საქართველოს პრეზიდენტის 1998 წლის 5 ივლისის №403 ბრძანებულებით დამტკიცდა საქართველოს ენერგოსისტემის კომპანიების პრივატიზაციის სტრატეგია.
- საქართველოში პრივატიზაციის პროცესს ხელმძღვანელობს ეკონომიკის სამინისტრო.

გარემო უცხოური ინვესტიციებისათვის

- პრივატიზებულია კერძო ინვესტორის მიერ გამანაწილებელი კომპანია სს „თელასი“
- პრივატიზებულია კერძო ინვესტორის მიერ გამანაწილებელი კომპანია სს „ენერგოპრო-ჯორჯია“;
- პრივატიზებულია ქ. თბილისის გაზგამანაწილებელი კომპანია სს „გაზტრანსგაზ-თბილისი“
- პრივატიზებულია ყველა ჰიდროელექტროსადგური გარდა ენგურის და ვარდნილის ჰიდროელექტროსადგურებისა, რომლებიც არიან მარეგულირებელი სადგურები.
- გაკოტრების რეჟიმშია თბოელექტროსადგური სს „თბილსრესი“

გადამცემი და გამანაწილებელი სისტემების საინვესტიციო მიმზიდველობა

- გადამცემი ქსელი – ზემალაღი და მაღალი ძაბვის გადამცემი ელექტრული სისტემები
- სს “საქრუსენერგო”, რომელიც ახორციელებს 500-330 კვ ძაბვის ექსპლუატაციას.
- შპს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“, რომელიც უზრუნველყოფს 220-110-35 კვ ძაბვის სისტრემათაშორისო ქსელით ელექტროენერჯის მიწოდებას.
- სსვა 110-35 კვ ძაბვის ქსელის არის გამანაწილებელი კომპანიის აქტივი

გადამცემი და გამანაწილებელი სისტემები საინვესტიციო მიმზიდველობა

- განაწილების ქსელი- მაღალი, საშუალო და დაბალი ძაბვის მიმწოდებელი ელექტრული სისტემები
- საქართველოში ფუნქციონირებს სამი გამანაწილებელი კომპანია-რომლებიც ელექტროენერჯის მიწოდებას მომხმარებელამდე უზრუნველყოფენ – 110-35-10-6-0.4-0.2 კვ ძაბვის ელექტრული ქსელით
- სულ გამანაწილებელი კომპანიები ემსახურებიან 1.1 მლნ აბონენტს.

გადამცემი და გამანაწილებელი სისტემები საინვესტიციო მიმზიდველობა

- გადამცემი სისტემების მორალური და ფიზიკური ცვეთა
- გადამცემი სისტემების არასაიმედო და არაადექვატური ფუნქციონირება
- „სკადას“ მოძველებული სისტემები და სასისტემო რეზერვების არასაკმარისი მოცულობები
- განაწილების სექტორში მართვის ერთიანი ავტომატიზირებული სისტემების არარსებობა

გადამცემი და გამანაწილებელი სისტემები საინვესტიციო მიმზიდველობა

- განაწილების სექტორში ქსელური და კომერციული საქმიანობის ერთმანეთისგან გამიჯვნა.
- გამანაწილებელი ქსელის სრული აღრიცხვიანობის მოწესრიგება
- განაწილების ქსელის საიმედი და ხარისხიანი მომსახურება
- განაწილების სექტორში მომსახურების ხარისხი სტანდარტების დაწესება

წამახალისებელი სტრუქტურები

- მცირე სიმძლავრის (13 მგვტ) ელექტროსადგურების დერეგულირება;
- 2008 წლის 1 აგვისტოდან ყველა ახლადაშენებული ელექტროსადგურის დერეგულირება.
- იმპორტ-ექსპორტის ლიცენზირებისაგან განთავისუფლება და ექსპორტის ფასების დერეგულირება;
- ფიქსირებული ელექტროენერჯის ტარიფების გრძელვადიან პერიოდზე განსაზღვრა
- საგადასახადო სისტემის ლიბერალიზაცია
- ახალი წამახალისებელი სატარიფო მეთოდოლოგიის შემოღება

წამახადისებელი სტრუქტურები

- ბუნებრივ აირის იმპორტზე გრძელვადიანი ხელშეკრულებების გაფორმება
- ბუნებრივი გაზის სექტორში მიწოდების საქმიანობის დერეგულირება
- სამრეწველო და კომერციული მომხმარებლებისათვის ბუნებრივი გაზის ტარიფების დერეგულირება.
- ბუნებრივი გაზის გამანაწილებელი კომპანიების ახალი მომხმარებლებისათვის სამომხმარებლო სექტორში ტარიფების დერეგულირება.

გმადლობთ

ყურადღებისათვის